



een uitgave van de gezamenlijke verenigingen van Anderen  
nr. 260 januari 2023

Het Moesblad verschijnt 12x per jaar, en steeds op de 1<sup>e</sup> woensdag van de maand.  
Kopij voor Het Moesblad kan worden ingeleverd  
vóór de laatste woensdag van de maand voorafgaand aan het verschijnen van de nieuwsbrief  
bij Gert Olieman, Gevelakkers 22, Anderen, emailadres: [moesblad@anderen.info](mailto:moesblad@anderen.info).  
Verantwoordelijkheid voor de tekst van de berichten berust bij de betrokken inzenders.  
Rechtstreeks contact met Dorpsbelangen dient te worden opgenomen via:  
[www.anderen.info](http://www.anderen.info) of [dorpsbelangen@anderen.info](mailto:dorpsbelangen@anderen.info)

---

## Activiteitenagenda

- 06 jan.** : Klaverjassen in Oes Stee  
**07 jan.** : Vrij schaatsen Karding  
**14 jan.** : Vanderlinde – Nijend 24  
**14 jan.** : Ophalen oud papier  
**15 jan.** : Klootschieten  
**20 jan.** : Toneelvoorstelling kinderen  
**27/28 jan.** : Toneelvoorstellingen Oes Stee  
**11 febr.** : Fitheidstest Gavas Anloo  
**11 mrt.** : Vrij schaatsen Karding

## Afvalwijzer januari

- maandag 09** Grijs  
**vrijdag 13** Oranje  
**zaterdag 14** Papier  
**maandag 16** Groen  
**vrijdag 27** Oranje  
**maandag 30** Groen

## Van de redactie

De samensteller en bezorgers van het Moesblad wensen alle lezers een in alle opzichten voorspoedig 2023 toe.

## Toneelvereniging “De Vriendenkring”

Beste dorpsgenoten,  
Eindelijk kunnen we weer een blijspel op de planken brengen in **Oes Stee**.

Het blijspel heet **de Deuk**, een stuk met vele komische verwickelingen.

De voorstelling voor de kinderen is op vrijdag 20 januari 2023, aanvang 19.00 uur.  
De voorstellingsdata voor iedereen vanaf 12 jaar zijn op vrijdag 27 januari en zaterdag 28 januari 2023, aanvang 19.45 uur.  
Binnenkort komen we met de donateurskaarten bij u aan de deur.  
Als u een donateurskaart heeft is de entree gratis, inwonende kinderen vanaf 18 jaar betalen € 2,50. Voor personen zonder donateurskaart is de entree € 3,50 per persoon.

Een voorstelling zien, dan kunt u zich opgeven bij Coba Boer, tel.nr. 0592 243089 of 0651258735. Graag voor 14 januari en tevens aangeven welke avond u wilt komen.

Wij hopen op een grote opkomst en dat jullie net zoveel plezier zullen beleven als wij tijdens de repetities.

Groeten van de leden toneelvereniging ‘de Vriendenkring’.

## Klootschieten

Iedereen een gelukkig en gezond 2023.  
Op zondagmiddag 15 januari is er weer klootschieten.  
Aanvang 13.15 uur in Oes Stee.  
Inleg 1 euro.  
Iedereen is van harte welkom.

## **Stichting Historie Anderen**

'Zeg Roodkapje waar ga je henen, zo alleen, zo alleen...' Afgelopen jaren werd dit oude sprookje opnieuw relevant. Na meer dan een eeuw van afwezigheid werd de wolf in 2015 opnieuw in Nederland gespot, ook een paar keer hier in Anderen. Gelijk barstte er discussie los. Tegenstanders beweren dat het roofdier te veel schapen zou aanvallen en dat Nederland te klein en te dichtbevolkt is. Voorstanders zien hierin geen grote problemen en beweren dat de wolf een aanwinst is voor de diversiteit in de natuur. Het leek ons daarom leuk eens terug te kijken op de positie van de wolf in vorige eeuwen.



### **WOLVE-JAGT**

#### **De wolvenjacht is geopend**

Er was eens, lang geleden, een tijd dat wolf en mens relatief vredig samenleefden. Maar hieraan kwam een eind toen de mens geiten en schapen ging houden. Roedels wolven roofden het vee en de mens joeg op de dief: de oorlog tussen mens en wolf was geboren. Hoewel het dier mensen meestal met rust liet, kwam hij toch te boek te staan als verslinder van onschuldige kinderen en dorpelingen. Deze slechte reputatie had hij mede te danken aan volksverhalen als 'Roodkapje' en 'De wolf en de zeven geitjes'. Ook de Bijbel droeg hieraan bij: Jezus wordt hierin verbeeld als herder die zijn kudde tegen de wolven zou beschermen. De grootschalige jacht op de wolf kwam echter pas echt op gang vanaf 1100. Door bevolkingsgroei in Europa hadden mensen meer leefruimte en landbouwgrond nodig. Bossen werden gekapt en moerassen drooggelegd, ten koste van de wildernis en het leefgebied van de wolf. In de eeuwen die volgden kreeg de wolf het niet makkelijker. Na de pestepidemieën van 1350-1450 groeide de bevolking verder. Het gevolg laat zich raden: de wildernis maakte plaats voor gecultiveerd land, en de wolf voor de mens.

Dat wolven in de middeleeuwen algemeen voorkwamen in deze streken vermeldde de historieschrijver Piccardt (1600-1670 dominee onder meer in Rolde, dokter, ontginning, historicus) in zijn Kronijk van Drenthe: 'Anno 1233 en 1234 isser er sulcke oneindelijcke meiniche van Wolven geweest in de landschap Drenthe en aangrenzende Landen, dat daerdoor niet alleen het Vee meer als oyt is verscheurt geworden; maer oock de doode lichamen der menschen zijn bij nacht en ontijden van [door] de Wolven uyt de Graven geschrubt, verscheurt en verslonden, alsoo dat de Ingezetenen genootsaecht zijn geworden met Sarcken en Steenen de begravenne lichamen voor de wolven te bewaren'. In vroeger eeuwen sprak men in Drenthe ook niet over de wolf maar over 'dat ondiër', (dat zo snel mogelijk gedood diende te worden).

#### **Wolvenplagen in Nederland.**

Vooral in tijden van oorlog ontstonden wolvenplagen. Dorpsbewoners sloegen op de vlucht, veel dorpen lagen er verlaten bij en landbouwgronden veranderden in verwaarloosde vlaktes. Wolven konden onbepaald hun gang gaan: ze verslonden het vee, vernielden de akkers en nestelden zich zelfs in stallen en huizen. De Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) wordt bijvoorbeeld genoemd als oorzaak van de vele wolven in die tijd. Tussen 1606 en 1612, in 1640, van 1643 tot 1666, en van 1679 en 1685 werd ook melding gemaakt van grote groepen wolven en werden drijffachten georganiseerd. In de 17e eeuw werden nog regelmatig hele groepen wolven gedood. In de 18e eeuw werd er niets meer vermeld over wolve-plagen, hoogstens last van een enkele wolf. Pas in 1713 werd er weer melding gemaakt van een wolve-jagt. Ook in enkele andere jaren (1736, 1737, 1739, 1740, 1758) werd een wolve-jagt georganiseerd, in 1772 de laatste keer. En werd bij deze jachtpartijen vaak slechts een enkele wolf gedood.

#### **De grote wolve-jagten**

Bij de eerste drijffachten ging het er nog weinig ordentelijk aan toe en ging er veel mis. Vanaf omstreeks 1600 regelde het bestuur van de Landschap Drenthe daarom de organisatie van wolvenjachten. In 1608 verscheen er in opdracht van Drost en Gedeputeerden een eerste Ordonnantie (met daarin de spelregels voor de wolve-jagt), die in 1683 werd aangescherpt. Zodra ergens een wolf opdook, werden de schulten (soort vroegere burgemeesters) uit de betreffende gebieden naar Assen ontboden. De schulten hadden tevoren de bewegingen van 'de vijand' onderzocht. Er werd vervolgens een grootscheeps georganiseerde drijffacht verordonneerd. Uit elk huisgezin werden één of twee 'bequame' mannen gerekruteerd.

De schulten hadden daarop toe te zien. Wie niet aan de oproep gehoor gaf, of een snotneus zond, werd beboet met drie Carolus gulden.

Een indruk van de omvang van zo'n drijfjacht verschaft ons een document uit oktober 1737. Uit Zuidlaren, Anloo en Gieten en de daarbij behorende dorpen en buurtschappen, werden niet minder dan 598 mannen opgetrommeld. Maar dit was nog maar een fractie van de totale troepenmacht die die dag te velde kwam; ook de ingezetenen van 12 andere Drentse kerspelen Norg, Vries, Peize, Roden, Eelde, Gasselte, Borger, Rolde, Westerbork, Beilen, Dwingeloo en Diever én alle plaatsen die daarbij hoorden deden mee. In totaal valt het aantal mannen dat meedeed aan deze wolvenjacht dus te becijferen op een 2500 à 3000!

Elke sectie kreeg nauwkeurig opgegeven welk deel van het gebied doorjaagd moest worden. Het jachtgebied van 1737 besloeg ruwweg de helft van de provincie!

Ruim een week later, op 25 oktober 1737, organiseerde men opnieuw een drijfjacht deze keer gericht op een baken op het heideveld tussen Rolde en Gieten. Kennelijk was een week eerder de wolf niet gevangen.

### De dag van de grote wolve-jagt

De mannen uit buurtschappen en dorpen begaven zich op de vastgestelde dag naar hun jachtgebied in de drijfjacht. Als richtpunt diende een baken; een lange staak die op open terrein, een heideveld bijvoorbeeld, werd opgericht. Dit was het middelpunt van de jachtcirkel, die steeds nauwer werd aangetrokken.

Op het afgesproken tijdstip zetten de linies zich massaal in beweging. Tijdens het oprukken moesten de diverse afvaardigingen zorgen, dat ze via de vleugels contact met elkaar hielden.

Zo ontstond een aaneengesloten front, dat met veel kabaal door bossen en velden trok.

Elk hoekje van het terrein werd meegenomen; slechts de graanakkers werden zoveel mogelijk ontzien.

Van belang was de aanwezigheid van de (wild)schutten (jachttopzichters) die vaak ook fungeerden als rotmeester. De rotmeester had de plicht, om na afloop van de jacht eventuele overtredingen van zijn mannen te melden bij de schulte. Zijn taak was naast eervol ook zwaar en ondankbaar, want als het hem toevertrouwde rot er onderweg in disciplinair opzicht een puinhoop van had gemaakt, moest hij uit eigen zak een forse boete betalen.

De mannen op hun beurt moesten trouwens ook financieel voor hun misdragingen boeten. En zo ging dan het met militaire precisie georganiseerde jachtlegioen op weg, voorafgegaan door trommelslagers; uit elk

kerspel één. De onheilspellende dreun van het slagwerk vermengde zich met de kreten van de drijvers.

Iedereen was voorzien van een wapen, zoals rieken en greppen (hooivorken). Per rot (dorps eenheid van 10-18 mannen) was er één een snaphaan (vuursteen-jachtgeweer). Alleen geoefenden mochten een snaphaan dragen want een vuurroer in ongeschoolde handen was een levensgevaarlijk wapen voor de jachtgezellen zelf gebleken.

A handwritten list titled 'Anderen' with names and numbers, and a small calculation at the bottom right.

Jan Houwinge	2	Rotm.
Jan Orluiks	2	
Hindrik Hofsteenge	2	
Wijffe Hofsteenge	2	
Hind. Nijmeijer	2	Schuit
Jan Coops	2	
Roelof Houwinge	2	
Sieker Coops	1	
Jan Hofsteenge Wed.	2	leente
Arent Coops	1	Rot.

24  
35  
83  
39  
40  
45  
-----  
266. Mo

Uit de 'Anteikeningen der ingezetenen van het Scholt Ampt van Anloo op de wolvejagt van den 17<sup>e</sup> October 1737' blijkt dat Anderen 18 man aanleverde uit 10 gezinnen. Jan Houwinge en Arent Coops waren de rotmeesters en Hindrik Nijmeijer was de schutter. Waarschijnlijk was hij de enige in het dorp die een geweer bezat.

Het moet elk ander levend wezen bang te moede zijn geweest bij het zien van de luidruchtige zwaar bewapende schare. Niet alleen de wolven sloegen op de vlucht, maar ook alle andere wilde beesten. Hierin school een groot, disciplinair gevaar. Want trillend van de jachtdrift, wilden de rotgenoten nog wel eens het vuur openen op onschuldige hazen en konijnen. Of hun honden erop loslaten. Dit was echter, op straffe van flinke boetes, ten strengste verboden. Slechts voor wilde zwijnen mocht, nee móést, een uitzondering worden gemaakt.

Net als bij een echt leger bewoog zich in het spoor van de jagers een bonte stoet van kooplui door de velden. Op hun wagens voerden zij sterke drank en proviand mee. 't Was de jagers echter verboden om tijdens de jacht drank te nuttigen.

De kooplui moesten zich dan ook op eerbiedige afstand van de linies houden. Hun tijd kwam, als de jacht ten einde was en de rotten werden ontbonden. In welke staat vele afgematte en naderhand gelaafde Drenten door de nacht huiswaarts waggelden, laat zich raden....

De jacht liep ten einde als het baken in zicht kwam. Niet altijd echter werd de dag bekroond met het omleggen van de begeerde buit. Dat was jammer, want de gelukkige die een volwassen 'ondier' dodelijk had weten te treffen ging op de schouders en ontving naast aller achtting, een premie van 100 gulden; in die dagen een kolossaal bedrag. Een jonge wolf leverde 25 gulden op.

Tijdens de jacht van 17 mei 1758, naar een baken op het Ellertsveld, werd inderdaad een grote oude wolf gedood. Omdat niet duidelijk werd wie het dodelijk schot had gelost, werd de premie verdeeld onder vier mannen uit de buurtschap Holten in het schultambt Beilen. Maar erg mededeelzaam over de jachtbuit zijn de annalen niet; kennelijk vielen de resultaten in het algemeen toch een beetje tegen.

### **Jachtsuccessen**

Uit de tijd voor 1700 zijn enkele jacht-successen overgeleverd. In 1606 ontvingen de ingezetenen van Hijken 30 gulden voor het vangen van negen jonge wolven. Die van Ees kregen in hetzelfde jaar een premie van twintig gulden voor zes jonge wolven. Twee jaar later sleepten de gebroeders Derk en Albert Jansen uit Zuidwolde 35 gulden voor zeven jongen in de wacht en aan Albert Nijsinge en de zijnen werd eenzelfde bedrag uitgekeerd voor twee half volwassen exemplaren.

In 1648 werd de premie verhoogd tot de al eerder genoemde honderd gulden. Zag een wolf kans te ontsnappen dan werd direct een nieuwe jacht uitgeschreven. De rotten die daarvoor verantwoordelijk konden worden gehouden hadden niet zo'n plezierige dag...

### **De Laatste Wolve-jagt**

De laatste wolvejacht in Drenthe was in 1772. Het baken stond bij het Quekenbos oftewel de Moordkuile, te vinden op het Ellertsveld (bij Schoonoord). Ten noordoosten van het dorp Dwingeloo werd inderdaad een wolf opgejaagd. Maar het dier wist te ontkomen.

### **Klaverjassen**

Iedereen een heel gelukkig en gezond 2023. Op vrijdag 2 december is er weer gezellig gekaart.

De uitslag:

Nr. 1 Hilda Groote met 5066 punten.

Nr. 2 Roos-Anne Holwerda met 5027 punten.

Nr. 3 Arjan Ottens met 4810 punten.

De poedelprijs ging naar Jeroen Pit met 3508 punten.

Omdat het bijna Sinterklaas was, hadden Roos-Anne en Jeroen, van "Het Stroomdal" een verrassing voor alle klaverjassers. Op het biljart lagen chocoladeletters in de woorden.

'OES STEE DORP ANDEREN'

Iedereen mocht een letter meenemen, een mooi gebaar en werd zeer gewaardeerd.

Onze volgende kaartavond is op 6 Januari. Aanvang 19.45 uur in Oes Stee.

### **Fitheidstest open dag GAVAS Anloo**

Goede voornemens voor het nieuwe jaar?  
Doe met ons mee!

GAVAS organiseert in samenwerking met Gemeente Aa en Hunze een fitheidstest, een open dag en diverse sportclinics. Alle activiteiten zijn onder professionele begeleiding.

Wanneer:

**Zaterdag 11 februari van 10 uur tot 12 uur**

Waar: **Dorpshuis Anloo Kerkbrink 2**

### **Programma:**

Korte warming-up

Doorlopend diverse fitheidstesten voor alle leeftijden.

Iedere 15 minuten sportclinics:

Hardlopen en Fit-Plus (gelijktijdig)

Nordic-walking

Body fit

Fitness

Draag makkelijk zittende kleding of sportkleding.

Je hoeft je niet op te geven en het is gratis en de koffie en thee met lekkers staat voor jullie klaar.

Vragen? Mail naar [gavasanloo@gmail.com](mailto:gavasanloo@gmail.com) of bel naar Roelie 06 2924 0993.

Bestuur GAVAS